

04/11281-1

C. 52153

C nummer x
Aks.nr: 99/25
Unr fra-til
IDnummer
Funnkategori:
Funnomstendighet:
Funnet av:
Innkomet ved:
Orienteringsoppgave:
Henvisning:
Funnopplysninger:

Lokalitetsnavn:
Gård: Austad søndre
Bruk:
GNR: 26 **BNR:** 3
Løsfunn
Løsfunn
Bestefar til Bjarne Wiger, Austad, 3370 Vikersund
Olav Sørensen, Badev., 3370 Vikersund

Kommune: 0623 Modum
Fylke: Buskerud
Kartref: ØK CG 046-5-4
Koordinater:
Periode Neolitikum

Nr **Materiale** **Antall** **Gjenstand** **Form/Variant** **Gjenstandsdel** **Mål**
bergart 1 Øks Tynnakket Lengde 118 mm
Tynnakket, vel rettegget bergartsøks av grønnlig grå bergart. Prikkhugget over det hele, og fint slipt på eggen.

**KULTURHISTORISK MUSEUM
UNIVERSITETET I OSLO**

ARKIV

Bjarne Wiger
Heggenveien
3370 Vikersund

KULTURHISTORISK MUSEUM OG VIKINGSKIPSHUSET

Arkeologisk seksjon
Postboks 6762 St. Olavs plass
N-0130 Oslo

Deres ref:
Vår ref: 04/11281 - 2
Saksbehandler: MIMA

Besøksadresse
Frederiks gate 3

Oslo 4. november 2004

Telefon: 22 85 95 99
Telefaks: 22 85 95 24
E-mail: mieko.matsumoto@khm.uio.no

Bergartsøks (C.52153) fra Austad søndre (26/3), Modum kommune, Buskerud

Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, bekrefter hermed at vi har motatt en bergartsøks som ble funnet av bestefaren din en gang mellom 1875 og 1900, og innlevert til museet av Olav Sørensen, Råen, 3370 Vikersund, i desember 1998. Vi beklager at du ikke har fått noe tilbakemelding om funnet før nå. Øksen har fått permanent museumsnummer C.52153. Ved eventuelle henvendelser bør dette nummeret oppgis.

Gjenstanden er en tynnakkert, vel rettet øks av grønnlig grå bergart. Øksen er prikkhugget over det hele, men med fin, noe skjev sliping i eggen. Lengden er 11,8 cm og største bredde 6,4 cm rett over eggenden.

Denne type bergartsøks dateres til tidlig yngre steinalder (ca 3800-3000 f.Kr.). I denne perioden skifter ervervsformen ved at jordbruket innføres, men jakt, fiske og sanking var fremdeles svært viktig. Menneskene ble også etter hvert mer bofaste. De eldste sporene etter åkerbruk og husdyrhold her i Norge er hittil kjent fra Østfold, og så sprer det seg sørvestover og nordover. Beliggenheten til funnstedet ved Tyrifjorden antyder at ulike ressurser på land og i vann ble utnyttet. En slik boplassbeliggenhet var ettertraktet. Økser som denne fra Austad er relativt sjeldne funn, og dokumenterer at tidlig jordbrukskultur var nådd langt nordover fra Oslofjorden allerede i den tidlige fasen av yngre steinalder.

Denne øksotypen opptrer i Traktbegerkulturen, Skandinavias eldste jordbrukskultur, som har fått navn etter den særegne bukete leirkartypen med traktformet hals. I denne perioden står det sørøstnorsk steinalder i samme kulturhistoriske ramme som Sør-Skandinavia. Sosial lagdeling utviklet seg, og det ble bygd monumentale megalittgraver også i Norge. Austadøksens dimensjoner og tildanningsteknikk er som ved mange økser av denne typen. Dateringen av øksen er gjort på grunnlag av morfologiske trekk ved øksen, siden den er funnet løst, og ikke i kontekst.

Teknikken eggsliping av bergartsøkser er allerede kjent fra eldre steinalder. Dette er gjort for å få til skarpere eggen på øksene som er laget av en steinsort som i utgangspunktet ikke har skarpe kanter. I yngre steinalder brukte folk mer flintøkser, og sliping av flinten begynner ved nettopp inngangen til yngre steinalder. Bergartsøksene regnes for å være arbeidsredskap, ikke praktgjenstander, slik at de trolig er brukt til alminnelige formål. Noen eksperimentelle forsøk har vist seg at flintøkser egner seg bedre til arbeid som f.eks. trefelling ettersom eggen på flintøksene er mye skarpere. Bergartsøksene godt ha blitt brukt til jordbruksarbeid og trebearbeiding. Eggen ble ofte skadet, og øksene ble høyt sannsynlig oppskjerpet gjentatte ganger. Dette tilsier at øksenes opprinnelig lengde kunne ha vært mye lengre enn når de blir funnet i vår tid. Slike økser var antagelig skjeftet i tre når var i bruk.

Vennlig hilsen

Ellen Høigård Hofseth
Seksjonsleder

Mieko Matsumoto
Museumskonsulent

Kopi: Olav Sørensen, Råen, 3370 Vikersund
Buskerud fylkeskommune, kulturavdelingen
Distriktsansvarlig, Fornminneseksjonen, KHM
University Museum of Cultural Heritage
University of Oslo